

Governance versterken: uitgangspunten voor besluitvorming op 11 maart 2019

Concept 21022019

1 Uitgangspunten

- 1.1 MEZK is wettelijk eindverantwoordelijk voor de veiligheid als gevolg van de gaswinning in Groningen. Regio en Rijk zijn overeen gekomen dat aanvullend hierop de volgende taakverdeling wordt afgesproken.
- 1.2 MEZK is verantwoordelijk voor de veiligheid als gevolg van de gaswinning in Groningen en de daarmee samenhangende kosten. De veiligheidsbeoordeling zal vanwege de gewenste onafhankelijkheid op afstand worden geplaatst.
- 1.3 Het Rijk is verantwoordelijk voor de inrichting van de uitvoeringsorganisatie (UO) en is daarvan de eigenaar.
- 1.4 De regio is verantwoordelijk voor de uitvoeringsoperatie en de kaders voor de uitvoering. Dit betekent dat gemeenten opdrachtgevers van de uitvoeringsorganisatie (UO) zijn
- 1.5 De specificering van de verantwoordelijkheidsverdeling wordt in dit document verder toegelicht. EZK zal deze verantwoordelijkheidsverdeling op basis van deze afspraken zo spoedig mogelijk vastleggen in wetgeving. Totdat deze van kracht is zal gewerkt worden volgens deze afspraken en worden deze in lijn met deze verantwoordelijkheidsverdeling geformaliseerd in een beleidsregel versterken.
- 1.6 De maatschappelijke organisaties zijn adviseur bij de versterking, zowel op beleidsmatig als uitvoerend niveau. De precieze rol van de maatschappelijke organisaties, bijvoorbeeld de vraag in welke overlegvormen zij participeren en op welke wijze, wordt in overleg met deze organisaties bepaald.

2 Wettelijke veiligheidskaders

- 2.1 De kaders voor de veiligheid worden bij of krachtens de wet vastgelegd. Het gaat hierbij om:
 - de taken en bevoegdheden van publieke partijen;
 - het proces van versterken: opnemen, beoordelen, het versterkingsadvies en het definitief ontwerp;
 - de inrichting van de rechtsbescherming;
 - de normen op basis waarvan tot versterking wordt besloten: Meijdam-norm (10^{-5} per jaar of kleiner, wat inhoudt dat de kans dat een bewoner overlijdt als gevolg van een aardbeving niet groter mag zijn dan 1 op de 100.000 jaar), de NPR en de HRA;
 - de heffing op NAM;
 - **een escalatiemodel in geval de veiligheid onvoldoende is geborgd.**
- 2.2 De regionale overheden en de maatschappelijke organisaties worden – al voor de consultatiefase - nauw betrokken bij het wetgevingstraject.

3 Onafhankelijk instituut

- 3.1 Er komt een Zbo - een onafhankelijke, publiekrechtelijke entiteit met deskundigen - die zonder aansturing of beïnvloeding van derden - waaronder bestuurlijke partijen - en op basis van de wettelijke veiligheidskaders besluiten neemt over de veiligheid van individuele panden. Deze entiteit wordt voornamelijk het IVO genoemd, het Instituut Versterkingsopgave.
- 3.2 Het onafhankelijk instituut geeft opdracht tot het uitvoeren van de jaarlijkse HRA-run ten behoeve van het prioriteren van de opname en beoordeling van woningen die versterkt moeten worden. Ook is het onafhankelijk instituut verantwoordelijk voor de eventuele verrijking van de HRA-lijst (noodverband).
- 3.3 Het onafhankelijk instituut stelt vast op basis van de opname en beoordeling door de uitvoeringsorganisatie of een woning versterkt moet worden, en zo ja:
 - Welke soort maatregelen hiervoor genomen moeten worden. Dit kan op basis van een categorie-indeling (bijvoorbeeld: categorie 1-5 waarbij 5 sloop/nieuwbouw is) of op basis van typologie (indien beschikbaar). Op basis hiervan wordt ook een indicatie/bandbreedte van het daarvoor benodigde budget gegeven;
 - Welke prioriteit er op basis van veiligheid gegeven moet worden aan de versterking en dus binnen welke tijd het woning versterkt moet worden. Binnen de besluiten van het IVO is er voldoende ruimte voor lokale bestuurders om de versterkingsopgave in de lokale situatie in te passen en koppelkansen te benutten vanuit regelingen, eigen middelen en/of middelen uit het Nationaal Programma Groningen.
- 3.4 Het IVO toetst of de lokale plannen van aanpak van de gemeenten voldoen aan de veiligheid conform de door het IVO gestelde kaders.
- 3.5 Het onafhankelijk instituut stelt de veiligheidskaders vast, voor zover deze niet wettelijk vastliggen. Het gaat bijvoorbeeld om een typologie-aanpak of een kader wanneer er sprake is van sloop en nieuwbouw.
- 3.6 Gelet op het voorkomen van bestuurlijke drukte wordt het IVO ondergebracht bij het Instituut Mijnbouwschade. De wijze waarop dit plaatsvindt mag niet ten koste gaan van de snelheid van de schadeafhandeling.

4 Verantwoordelijkheid gemeente

- 4.1 De gemeenten zijn opdrachtgever van de versterking aan de UO. De uitvoering van de versterking vindt plaats binnen de kaders van het IVO. Hiermee worden de gemeenten verantwoordelijk voor de tijdige uitvoering van de versterkingsoperatie, communicatie en de vormgeving van de maatregelen per gebouw in overleg met de bewoner.
- 4.1 Binnen de besluiten van het IVO is er voldoende ruimte voor lokale bestuurders om de versterkingsopgave in de lokale situatie in te passen en koppelkansen te benutten vanuit regelingen, eigen middelen en/of middelen uit het Nationaal Programma Groningen. Het Rijk draagt de kosten die gemoeid zijn met de versterking binnen de wettelijke kaders en de kaders van het IVO.
- 4.2 Iedere gemeente heeft een lokale stuurgroep onder voorzitterschap van een gemeentelijke bestuurder met mogelijke deelname van o.a. woningbouwcorporaties, de uitvoeringsorganisatie en verenigde particuliere woningbezitters.
- 4.3 De lokale stuurgroep doet een voorstel voor een lokaal plan van aanpak en vervult tevens een regisserende rol in de lokale afwegingen, prioritering en communicatie richting de inwoners van de gemeente en stemt de uitvoering af met de uitvoeringsorganisatie.

- 4.4 Op basis van het voorstel van de lokale stuurgroep beslist de raad van de betreffende gemeente over het lokale plan van aanpak.
- 4.5 De gemeenten stellen de uitvoeringskaders vast voor de uitvoeringsorganisatie.

5 Bestuurlijk overleg Groningen

- 5.1 Er komt een strategisch interbestuurlijk overleg van regionale overheden en het Rijk, het Bestuurlijk Overleg Groningen (BOG). Maatschappelijke organisaties worden als adviseur betrokken. Het BOG komt circa 2x per jaar bijeen en hierin vindt strategische afstemming plaats over schadeafhandeling, versterking en toekomstperspectief.
- 5.2 Het BOG heeft geen besluitvormende (formele) rol maar dient de interbestuurlijke afstemming. Deelnemende partijen houden hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- 5.3 De kaders voor de veiligheid of de uitvoering door resp. de wetgever of gemeenten worden voorafgaand aan vaststelling besproken in het BOG.
- 5.3 Indien de minister van mening is dat bij de uitvoering van de versterking de veiligheid onvoldoende geborgd is, agendeert hij dit in het BOG. Indien hierover geen bestuurlijke overeenstemming wordt bereikt, neemt de Minister van EZK zijn verantwoordelijkheid daar waar het de veiligheid betreft

6 Uitvoeringsorganisatie (UO)

- 6.1 Er komt een UO die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de door de respectievelijke gemeenteraden vastgestelde lokale plannen van aanpak.
- 6.2 De UO brengt de lokale plannen samen, waarna het UO een bovenlokale toets uitvoert op haalbaarheid en uitvoerbaarheid, waaronder in relatie tot capaciteit.
- 6.3 De UO voert de lokale plannen van aanpak uit binnen de hierin opgenomen veiligheidskaders en de uitvoeringskaders, zoals vastgesteld door het IVO en de bestuurlijke opdrachtgevers.
- 6.4 De UO heeft een ruim mandaat, zodat zij de operatie slagvaardig kan uitvoeren.
- 6.5 Het Rijk is eigenaar van de uitvoeringsorganisatie en stelt hiervoor voldoende financiële middelen ter beschikking om zijn taak uit te kunnen voeren.

7 Toezicht op de veiligheid

- 7.1 SodM heeft een toezichthoudende en adviserende rol op systeemniveau in het kader van de veiligheid. Daar waar veiligheid reeds geborgd is (bijvoorbeeld in het IVO) is een toezichtrol meer op afstand voor de hand liggend.
- 7.2 De precieze uitwerking van de taken van SodM vindt in gezamenlijk overleg plaats.

8 Bewoner/eigenaar

- 8.1 Uitgangspunt is dat de bewoner/eigenaar het laatste woord heeft over de versterking van zijn woning, met uitzondering van acuut onveilige situaties.
- 8.2 Het definitief ontwerp voor de versterking zal in nauwe samenspraak met de bewoner tot stand komen. In de praktijk betekent dit dat voor de woning wordt bepaald welke versterkingsmaatregelen geschikt en redelijk zijn en is het aan de bewoner om binnen de randvoorwaarde van veiligheid keuzes te kunnen maken.
- 8.3 Voor de eigenaar/bewoner van een woning staat laagdrempelige, publiekrechtelijke rechtsbescherming open tegen een definitief besluit. De verantwoordelijkheid voor de vaststelling van het definitieve besluit wordt nog nader uitgewerkt.

- 8.4 In de wetgeving zal worden uitgewerkt hoe wordt omgegaan met conflicterende voorkeuren van bewoners bij constructief verbonden woningen en de rechtspositionele verschillen tussen bewoner en eigenaar.
- 8.5 Meerdere partijen zijn betrokken bij de versterking, de schadeafhandeling en de gebiedsgerichte ontwikkeling. Het is de inzet dat de bewoner hier zo min mogelijk last van heeft. Gestreefd wordt naar een zo integraal mogelijke aanpak.

9 Escalatie

- 9.1 Onderwerpen waar (bestuurlijk) geen overeenstemming over bestaat worden besproken in het BOG. Iedere partij blijft eindverantwoordelijk voor en heeft het laatste woord over datgene waarvoor hij de verantwoordelijkheid draagt zoals vastgelegd in deze notitie, beleidsregel en/of de wet.
- 9.2 Bij discussie over de toepassing van de veiligheidsopgave zoals geformuleerd in 3.2 beslist het IVO.
- 9.3 In afwijking van 9.1 krijgt de minister een wettelijk instrument om maatregelen te treffen indien de veiligheid onvoldoende geborgd is in de uitvoering en er geen bestuurlijke overeenstemming in het BOG wordt bereikt.

10 Tijdelijke governance

- 10.1 Er wordt zo snel mogelijk een beleidsregel vastgesteld die de governance van de versterking regelt in de periode tot een wettelijke regeling.
- 10.2 Gelijktijdig wordt een onafhankelijke commissie ingesteld die de taken van het IVO zal uitoefenen (het tijdelijk IVO).
- 10.3 Deze beleidsregel volgt de uitgangspunten van de permanente governance zoals in deze notitie verwoord, tenzij dit wettelijk uitgesloten is omdat een beleidsregel de wet niet opzij kan zetten.
- 10.4 De regionale overheden en de maatschappelijke organisaties worden nauw betrokken bij het opstellen van de beleidsregel.

11 Overige afspraken

- 11.1 Regio en BZK nemen het initiatief om de huidige overleggen te herstructureren. Dit met het oog op het verminderen van bestuurlijke drukte..